

Вх. №...../.....2019 г.

ДО
ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

ДОКЛАД

от

Пламен Младеновски – директор на дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“

Относно: *Особено мнение към доклад с вх. № Е-Дк-158 от 08.03.2019 г. относно проект на Правила за измерване на количеството електрическа енергия и проект на акт*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Във връзка с предложената с § 2, т. 3 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) към проекта на Правила за измерване на количеството електрическа енергия (Проекта на ПИКЕЕ) отмяна на всички алинеи на чл. 31б от Правилата за търговия с електрическа енергия (ПТЕЕ), на основание чл. 43, ал. 3 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация изразявам особено мнение със следните мотиви:

С доклад с вх. № Е-Дк-112 от 15.02.2019 г., изготвен във връзка с постъпило писмо с вх. № Е-03-06-32 от 31.12.2018 г. от Министерство на регионалното развитие и благоустройството, главният директор на главна дирекция „Водоснабдителни и канализационни услуги“ Ивайло Касчиев отправя предложение към председателя на Комисията да възложи на компетентните дирекции (дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“ и дирекция „Правна“) да преценят възможността за извършване на промяна в чл. 31б, като бъде премахната ал. 2.

Предвид изложените от Ивайло Касчиев мотиви, подкрепям отпадането на ал. 2 и съответно свързаната с нея ал. 3 на разпоредбата.

Считам обаче, че отпадането на ал. 1 и свързаната с нея ал. 4 ще представлява ясен индикатор за неангажираност, negliжиране и инертност на КЕВР по отношение на протичащите в момента процеси на либерализирания пазар на електрическа енергия на дребно. Ритейл пазарът в последните няколко месеца е в криза, наблюдава се съществен отлив на клиенти в посока регулиран пазар, излизане на търговци от пазара, фалити на доставчици, преориентиране на търговци към пазар на едро и експорт. Тези тенденции са изключително опасни, тъй като водят до липса на доверие на клиентите в свободния пазар.

На практика към момента на пазара на дребно се конкурират не повече от 5-6 доставчика, допълнени от още толкова „бутикови“ търговци, снабдяващи с електрическа енергия предприятия на свързани с тях лица, което е сериозен индикатор, че протичащите процеси има опасност да доведат до липса на конкуренция и картелиране на търговците. Първите сигнали за горното са вече налице и се съдържат в постъпилите в КЕВР сигнали от ВиК оператори относно липса на интерес от страна на доставчици на електрическа енергия на свободния пазар към организирания от тях обществени поръчки по Закона за обществените поръчки, в резултат на което те са принудени да използват доставчик от последна инстанция (ДПИ).

Причината за случващото се е комплексна и не се ограничава единствено в динамиката на цените на пазара на едро. Прехвърлянето на фрагментиран дълг от регулирания към свободния пазар, довел до натрупване на около 80 млн. лв. несъбираеми вземания в обществения доставчик „Национална електрическа компания“ ЕАД от цена за задължения към обществото, накара законодателят да вмени задължението на търговците да обезпечават всички свои задължения, в т.ч. към производителите на електрическа енергия, към независимия преносен оператор (НПО), към електроразпределителните дружества за случаите, когато продават електрическа енергия с комбинирани договори, а с измененията на ЗЕ (в сила от 08.05.2018 г.) и към фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (ФСЕС) за задълженията по чл. 30, ал. 1, т. 17 от ЗЕ. Следва да се отбележи, че задълженията на търговците за плащане, както на фактурираните средства, така и на обезпеченията, не са обвързани със събираемостта на вземанията им. В същото време чл. 36ж, ал. 10 от ЗЕ предвижда най-тежката санкция при незаплащане на фактурираните средства от цената за задължения към обществото, а именно отстраняване от пазара на електрическа енергия. В тази връзка е обосновано да се регламентира възможност, която позволява на търговеца да обезпечи тези задължения и ограничи възможностите за натрупване на нови такива, които да доведат до отстраняването му от пазара. Следва да се отбележи, че голяма част от натрупаните към настоящия момент просрочени задължения за цената за задължения към обществото се дължат на обстоятелството, че клиентите не са заплатили тези средства на търговците. Предвид факта, че дейността „търговия с електрическа енергия“ се осъществява почти изцяло с привлечени средства, т.е. банкови заеми, които зависят от обема и събираемостта на бъдещите вземания на търговеца, тъй като са гарантирани с тях и липсата на активи е невъзможно без предлагания в чл. 31б, ал. 1 механизъм да бъде осигурено финансиране за плащане на публичните държавни вземания, каквито по-своята същност са задълженията към фонда.

Във връзка със задълбочаващите се тенденции за некоректни спрямо търговците клиенти по отношение на плащане на дължимите суми за използвана електрическа енергия е целесъобразно да се предвидят мерки, ограничаващи евентуално бъдещо отстраняване на търговци от електроенергийния пазар, което би увредило интересите на коректните клиенти и би предизвикало нестабилност в електроенергийния сектор. С всеки един доставчик, отстранен от пазара, финансовите проблеми на сектора се задълбочават, тъй като водят до възникване на несъбираеми вземания на НПО, електроразпределителните дружества и ФСЕС, които от своя страна изискват по-високи обезпечения и по този начин лавинообразно се влошават условията, предлагани на крайните клиенти.

В същото време чл. 31б, ал. 1 регламентира възможност за изискването на подобни обезпечения, но не и задължение за предоставяне на такива. Следва да се има предвид, че липсата на подобна възможност ще засили практиката от последните няколко месеца търговците да предлагат договори с динамични цени (обвързани с цената на борсата, към която е прибавена „сървиз“ компонента) или ще доведе до допълнително увеличение на цените за крайни клиенти на свободния пазар, тъй като е предпоставка за допълнителни рискове, поемани изцяло от доставчика, които ще бъдат калкулирани в крайната цена.

Допълнителен аргумент представлява и обстоятелството, че търговците на електрическа енергия не попадат в обхвата на чл. 107 от ЗЕ, който осигурява допълнителна защита срещу некоректни длъжници на обществения доставчик, крайните снабдители, доставчиците от последна инстанция, оператора на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителни мрежи.

В крайна сметка при отстраняване на търговец от пазара винаги най-потърпевши ще бъдат крайните клиенти, тъй като от една страна за определен период от време ще купуват електрическа енергия по значително по-високи цени от ДПИ, а от друга по-високите рискове ще им бъдат калкулирани в цената, която ще се повишава и поради отслабената конкуренция на свободния пазар.

Тук е и ролята на КЕВР като регулатор, който чрез действията си следва да покаже визия за развитие и подкрепа на финансовата стабилност на свободния пазар, при който са осигурени балансиращи механизми за защита чрез гарантиране на сделките от всички страни, в изпълнение на разпоредбата на чл. 91, ал. 4 от ЗЕ, съгласно която *„Комисията при отчитане на постигнатите резултати от работата на електроенергийната система и пазара на електрическа енергия и процедурите, регламентирани в правилата за търговия с електрическа енергия, по предложение на енергийните предприятия или по своя инициатива изменя или приема нови правила за търговия с електрическа енергия при спазване на принципите на равнопоставеност и баланс на интересите на всички страни“*.

По отношение на предложеното заличаване на ал. 4, следва да се има предвид, че разпоредбата запазва значението си дори при отпадане на ал. 1 и 2, тъй като предоставянето на обезпечение във връзка със заплащането на цената за задължения към обществото зависи от свободната воля на двете страни по договора и може да бъде част от неговите условия. Тази разпоредба създава допълнителна сигурност за клиента, че предоставено обезпечение (ако такова е уговорено) ще се използва от търговеца целево, само за извършване на плащания към ФСЕС, но не и за други цели. В противен случай, при изтичане срока на договора за продажба на електрическа енергия съществува риск дори коректен клиент да получи обратно внесените средства със закъснение.

По отношение на предложеното отпадане на ал. 5 и ал. 6 следва да се има предвид, че тези разпоредби регламентират реда и сроковете за предоставяне на информация от мрежовите оператори на ФСЕС, както и разпределянето на задълженията за заплащане на цената за задължения към обществото в случаите на повече от един доставчик, като отмяната им ще блокира работата на фонда и ще доведе до множество забавени плащания от/към ФСЕС. Текстът на ал. 5 и 6 съответства на отменените с последното изменение на ПТЕЕ (ДВ, бр. 72 от 2018 г.) ал. 4 и 5 на чл. 31 и всъщност представлява преместването на тези разпоредби на систематичното им място в новия чл. 31б. Същите са въведени с предходни изменения на ПТЕЕ (ДВ, бр. 90 от 2015 г. и бр. 100 от 2017 г.) по предложение на независимия преносен оператор и електроразпределителните дружества с цел внасяне на яснота и създаване на правна сигурност по отношение лицата, срока и вида информация, предоставяна на ФСЕС (към онзи момент обществения доставчик) с оглед точното и навременно фактуриране на цената за задължения към обществото на внасящите я търговски участници.

Във връзка с гореизложеното предлагам Комисията да обсъди възможността § 2, т. 3 от ПЗР на Проекта на ПИКЕЕ да придобие следната редакция:

§ 2.

3. В чл. 31б ал. 2 и ал. 3 се заличават.

С УВАЖЕНИЕ,

Пламен Младеновски – директор на дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“